

MEI 2004
ADVIES RDA 2004/03

**NEGATIEF- EN POSITIEFLIJST VOOR REPTIELEN, AMFIBIEËN EN
VISSEN TER INVULLING VAN ARTIKEL 33 VAN DE GEZONDHEIDS-
EN WELZIJNSWET VOOR DIEREN**

ADVIES AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR
EN VOEDSELKwaliteit OM VOOR REPTIELEN,
AMFIBIEËN EN VISSEN TE KOMEN TOT INVULLING
VAN ARTIKEL 33 VAN DE GEZONDHEIDS- EN
WELZIJNSWET VOOR DIEREN

SAMENSTELLING VAN DE RAAD

Raad voor Dierenaangelegenheden

- prof. dr. C.J.G. Wensing, voorzitter
- A. Achterkamp
- mw. drs. I. Arendzen
- mw. ir. A.M. Burger
- mr. W. van de Giessen
- ir. M.J.B. Jansen
- drs. S.B.M. Jongerius
- J.Th. de Jongh
- dr. Tj. Jorna
- drs. R.J.T. van Lint
- P.J.H.M. Loonen
- dr. ir. H. Paul
- prof. dr. A. Pijpers
- S.J. Schenk
- prof. dr. F.J. van Sluijs
- H.W.A. Swinkels
- drs. P.A. Thijssen
- prof. dr. J.H.M. Verheijden
- mr. ing. C.J.J.M. Vermeeren
- drs. P. van der Wal

bezoekadres:

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

postadres:

Postbus 90428
2509 LK Den Haag

telefoon 070 3785266

fax 070 3786336

e-mail info@rda.nl

www.raadvoordierenaangelegenheden.nl

Secretaris: mw. dr. drs. I.D. de Wolf

INHOUDSOPGAVE

Criteria om voor reptielen, amfibieën en vissen te komen tot invulling van 5
artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Overige overwegingen van de Raad 9

1. Maatschappelijke (on-)aanvaardbaarheid van het houden van bepaalde soorten . . . 9
2. Erkenningsmogelijkheid 9
3. Conditie waaronder soorten die op de positieflijst staan gehouden zouden moeten . 10
worden
4. Overgangperiode 11
5. Overige wet- en regelgeving 11
6. De rol van de sector 11
7. Datum van inwerkingtreding 12

Negatief- en positieflijst voor reptielen 15

Negatief- en positieflijst voor amfibieën 35

Negatief- en positieflijst voor vissen 45

Bijlagen

1. Samenstelling van de werkgroepen en de stuurgroep 89
2. Diersoorten waarvan het houden maatschappelijk minder of onaanvaardbaar 91
wordt geacht
3. Overzicht van publicaties 92

CRITERIA OM VOOR REPTIELEN, AMFIBIEËN EN VISSEN TE KOMEN TOT INVULLING VAN ARTIKEL 33 VAN DE GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSWET VOOR DIEREN

Artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (hierna: GWWD) stelt: "Het is verboden dieren te houden, tenzij deze behoren tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten of categorieën van dieren. Bij een maatregel als bedoeld in het eerste lid kan worden bepaald dat het houden slechts onder bepaalde voorwaarden is toegestaan." Artikel 33 van de GWWD regelt dus welke dieren, al dan niet onder voorwaarden, in Nederland gehouden mogen worden volgens het 'nee, tenzij'-principe, dat karakteristiek is voor de gehele GWWD. Het houden van dieren voor productiedoeleinden wordt geregeld in artikel 34 van de GWWD.

Artikel 33 van de GWWD vraagt om een lijst met diersoorten die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen om te mogen worden gehouden. Aan het houden van deze diersoorten kunnen voorwaarden worden gesteld. Het artikel richt zich met name op de burger die huisdieren wenst te houden, dus op die mensen die "ter eigen nutte" dieren (willen) houden.

Op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: LNV) heeft de Raad voor Dierenaangelegenheden (hierna: de Raad) zich gebogen over de precieze invulling van artikel 33 van de GWWD. Om te komen tot een lijst met diersoorten die bij algemene maatregel van bestuur aangewezen kunnen worden, heeft de Raad voor een negatieve benadering gekozen. Een werkgroep van belanghebbenden en deskundigen (zie bijlage 1) heeft allereerst een lijst opgesteld van diersoorten die niet gehouden kunnen worden op basis van door de Raad geformuleerde criteria (zie ook kader op blz. 7). Daarbij staat de gezondheid en het welzijn van het dier centraal. Voor diersoorten die niet in deze lijst zijn opgenomen, kan worden voldaan aan de door de Raad geformuleerde criteria. Deze diersoorten kunnen derhalve, al dan niet onder voorwaarden, gehouden worden en zijn derhalve op een positieflijst geplaatst. Het opstellen van een positieflijst (naast de negatieflijst) sluit aan bij het karakter van de GWWD: iets mag niet, tenzij ... Of in dit geval: dieren mogen niet gehouden worden, tenzij ze genoemd worden op de positieflijst.

In dit advies wordt voor de groepen reptielen, amfibieën en visachtigen (hierna vissen genoemd) voor ieder van de groepen een tweetal lijsten voorgesteld: (1) een negatieflijst met soorten die naar de mening van de Raad niet op een vanuit gezondheids- en welzijnsoogpunt aanvaardbare wijze gehouden kunnen worden en (2) een positieflijst van soorten die naar de mening van de Raad wél op een vanuit gezondheids- en welzijnsoogpunt aanvaardbare wijze gehouden kunnen worden (en derhalve aansluit bij het basisprincipe van de GWWD). Deze twee lijsten tezamen dekken alle tot nu toe bekende soorten van de groepen reptielen, amfibieën en vissen. In een eerder advies van de Raad (RDA 2003/07) zijn dergelijke lijsten reeds voor vogels en zoogdieren geformuleerd.

In dit rapport brengt de Raad uitsluitend advies uit welke soorten reptielen, amfibieën en vissen al dan niet gehouden kunnen worden conform de door de Raad opgestelde criteria. In een later stadium dienen de voorwaarden, die aan het houden van de op de positieflijst genoemde soorten gesteld kunnen worden (lid 2 van artikel 33 GWWD), geformuleerd te worden. Een omschrijving van houderij-eisen is voor veel diersoorten bepalend voor het welzijn van de betreffende diersoort. Daarnaast zal een advies over de invulling van artikel 56 van de GWWD, dat de handel in dieren regelt, worden opgesteld.

De door de Raad voorgestelde lijsten hebben geen permanent karakter: nieuw beschreven soorten kunnen ten allen tijde op de negatief- dan wel positieflijst worden opgenomen of soorten kunnen als gevolg van nieuwe inzichten van de negatieflijst naar de positieflijst v.v. verschuiven.

Zoals reeds hiervoor beschreven heeft de Raad bij zijn werkzaamheden een aantal criteria geformuleerd (zie kader op bladzijde 9). Als aan één of meer van de onderscheiden criteria wordt voldaan voor een soort, dient de soort op de negatieflijst geplaatst te worden, omdat deze vanuit een gezondheids- en welzijnkundig oogpunt niet op een aanvaardbare wijze in Nederland gehouden kan worden. Een belangrijk criterium om een soort aan de negatieflijst toe te voegen is het niet kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, zodanig dat het welzijn van het dier volgens de huidige kennis wordt aangetast. Dit criterium speelt met name, maar uitdrukkelijk niet uitsluitend, bij niet-gedomesticeerde diersoorten.

Het Ministerie van LNV onderstreept in de Beleidsnota Dierenwelzijn het belang van het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag als richtinggevend perspectief voor het dierenwelzijnsbeleid.

CRITERIA VOOR TOEWIJZING VAN DIERSOORTEN AAN DE NEGATIEFLIJST

Een diersoort dient op de negatieflijst te worden geplaatst als:

1. Op basis van kennis/ervaring en/of literatuur blijkt dat de diersoort niet gehouden kan worden of als kennis/ervaring of literatuur over (de houderijomstandigheden van) de diersoort ontbreekt
2. Het dier niet onder normale, reële omstandigheden gehouden kan worden; aandachtspunten die hierbij in beschouwing dienen te worden genomen zijn:
 - Het natuurlijk gedrag van de diersoort
 - De natuurlijke omgeving van de diersoort
 - De eisen die de diersoort aan zijn huisvesting stelt
 - De eisen die de diersoort aan zijn verzorging stelt
 - De beschikbaarheid van informatie en/of de aanwezigheid van voorlichtingsmateriaal over (het houden van) de diersoort
 - De veterinaire zorg die vereist is voor de diersoort
3. De diersoort niet vrij van chronische, negatieve stress gehouden kan worden; aandachtspunten die hierbij in beschouwing dienen te worden genomen zijn, indien van toepassing op de soort:
 - Het sociaal gedrag
 - Het voedsel en het voedselopnamegedrag
 - Zelfbeveiliging
 - Rustgedrag
 - Uitscheidingsgedrag
 - Comfortgedrag
 - Thermoregulerend gedrag
 - Exploratiegedrag
 - Voortplantingsgedrag en opgroei
 - Bioritme
 - Locomotie
4. Opvang van het dier tot grote problemen leidt, waardoor het welzijn van het dier in het gedrang komt, bijvoorbeeld:
 - Na overlijden van de eigenaar
 - Als de eigenaar afstand wil doen van het dier
 - In het geval van een calamiteit

OVERIGE OVERWEGINGEN VAN DE RAAD

1. MAATSCHAPPELIJKE (ON-)AANVAARDBAARHEID VAN HET HOUDEN VAN BEPAALDE SOORTEN

De Raad heeft overwogen dat een belangrijk criterium dat meegewogen zou moeten worden bij het al dan niet toestaan van het houden van bepaalde soorten de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het houden van de betreffende soort is. Het houden van bepaalde soorten kan bijvoorbeeld maatschappelijk minder of niet aanvaardbaar zijn, omdat de soort bij ontsnapping een gevaar vormt voor de mens of de inheemse flora en fauna (agressieve en invasieve soorten). Echter, de Raad is van mening dat binnen het kader van artikel 33 van de GWWD de maatschappelijke (on)aanvaardbaarheid geen argument kan zijn om een reptielen-, amfibieën of vissoort al dan niet aan de negatieflijst toe te voegen. De uitgangspunten bij de invulling van artikel 33 van de GWWD zijn namelijk de gezondheid en het welzijn van de te houden dieren. In bijlage 2 wordt nader ingegaan op de door de Raad gesignaleerde problematiek van de maatschappelijke (on-)aanvaardbaarheid van het houden van bepaalde soorten.

2. ERKENNINGSMOGELIJKHEID

De Raad is van mening dat ~~de~~ soorten die op de negatieflijst zijn opgenomen vanuit gezondheids- en/of welzijnskundig oogpunt niet geschikt zijn om door burgers te worden gehouden. Voor veel van deze reptielen-, amfibieën en vissoorten geldt dat een specialistische kennis nodig is, de huisvesting en verzorging van deze soorten dermate gecompliceerd is en het bieden van mogelijkheden tot het uitvoeren van het natuurlijk gedrag dusdanig ingewikkeld is, dat een goede gezondheid en welzijn niet met voldoende zekerheid gegarandeerd kunnen worden.

De Raad is echter van mening dat, indien een houder kan aantonen dat hij die omstandigheden heeft gecreëerd waaronder de soort op een vanuit gezondheids- en welzijnskundig oogpunt aanvaardbare wijze wordt gehouden, een erkenning voor de houder tot de mogelijkheden zou moeten behoren. Door middel van een dergelijke erkenningsmogelijkheid wordt voorkomen dat de soort op een positieflijst onder voorwaarden wordt geplaatst en daarmee toegankelijk is voor het brede publiek. De controle op het welzijn wordt eveneens eenvoudiger, omdat de erkenningsmaatregel uitgaat van een omgekeerde bewijslast en het voor de handhaver

duidelijk is waar en door wie soorten die op de negatieflijst staan gehouden worden. De Raad pleit ervoor om de procedure voor het verkrijgen van een erkenning administratief eenvoudig te houden. Aan de erkenning kan een geldigheidstermijn worden gekoppeld. Controle op de wijze waarop de houder de soort houdt is noodzakelijk. Een inspectie kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan een procedure voor verlenging van de erkenning.

De procedure voor een erkenning kan vergelijkbaar zijn met de procedure die de Raad heeft voorgesteld voor het toelaten van nieuwe vissoorten voor productiedoelinden (artikel 34 van de GWWD; advies RDA 2002/05), zij het dat een eventuele erkenning niet voor de soort geldt maar uitsluitend voor de aanvrager. Voor bepaalde groepen kan mogelijk voor bepaalde soorten een sneller traject gevolgd worden (bijvoorbeeld een automatische erkenning). Een erkenning voor deelnemers aan fokprogramma's met bedreigde soorten dient eveneens naar de mening van de Raad tot de mogelijkheden te behoren. Wel dienen deze dieren op een vanuit gezondheids- en welzijnkundig oogpunt van het dier aanvaardbare wijze gehouden te kunnen worden.

De Raad ziet in dit traject een belangrijke rol voor de sector (dat wil zeggen de dierenliefhebberij, de dierenbescherming en de handel) weggelegd.

Wellicht kan de sector de erkenningsprocedure geheel of gedeeltelijk zelf organiseren (zie ook hoofdstuk 6). Er dient dan wel te worden afgesproken bij wie welke verantwoordelijkheid rust. De Raad is van mening dat het Ministerie van LNV toezicht dient te houden op de erkenningsprocedure. Indien het verlenen van erkenningen door de sector niet naar tevredenheid van het Ministerie van LNV verloopt, kan zij de verantwoordelijkheid voor deze procedure (meer) naar zich toe trekken.

3. CONDITIES WAARONDER SOORTEN DIE NIET OP DE NEGATIEFLIJST STAAN GEHOUDEN Zouden MOETEN WORDEN

Een aantal soorten wordt niet op de negatieflijst geplaatst en komt daarmee dus op de positieflijst. Deze soorten mogen derhalve worden gehouden. De Raad realiseert zich echter dat ook bij deze diersoorten de gezondheid en het welzijn in het gedrang kunnen komen indien de soort niet onder de juiste condities gehouden wordt. Derhalve is de Raad van mening dat aan het houden van sommige soorten die (vooralsnog) niet op de negatief- maar op de positieflijst worden geplaatst, aanvullende voorwaarden gesteld dienen te worden. Deze voorwaarden dienen een minimum gezondheid en welzijn te garanderen. Dit betekent dat aan artikel 33 lid 2 van de GWWD invulling gegeven dient te worden. De Raad is van mening dat bij de uitvoering

en handhaving van deze voorwaarden de sector een belangrijke rol kan spelen (zie ook hoofdstuk 6).

4. OVERGANGSPERIODE

De Raad is zich er van bewust dat een aantal diersoorten die naar zijn mening op de negatieflijst hoort momenteel nog gehouden wordt in Nederland. Dit betekent dat een overgangperiode waarin een 'uitsterfbeleid' gevoerd wordt, noodzakelijk is. Het opstellen van voorwaarden voor het houden van deze soorten verdient vooralsnog een lagere prioriteit dan het opstellen van voorwaarden voor het houden van vissoorten die op de positieflijst worden genoemd. Desondanks komt ook bij de soorten waarvoor een 'uitsterfbeleid' geldt de gezondheid en het welzijn in het gedrang indien de dieren op een onjuiste wijze worden gehouden en kan het opstellen van voorwaarden ook voor deze soorten wenselijk zijn. Bovendien kan het fokken/kweken met deze dieren soms het welzijn van deze dieren ten goede komen, maar is dit met het oog op het voorgenomen uitsterfbeleid niet gewenst. De Raad zal zich hierover beraden en in een nog nader te formuleren advies op deze problematiek ingaan.

5. OVERIGE WET- EN REGELGEVING

Ook andere wet- en regelgeving regelt ten dele welke diersoorten al dan niet gehouden mogen wor-

den, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van soortenbescherming. De Raad heeft deze wet- en regelgeving buiten beschouwing gelaten, omdat het al dan niet houden van soorten door deze wet- en regelgeving niet vanuit een gezondheids- en welzijnkundig perspectief wordt geregeld.

6. DE ROL VAN DE SECTOR

De Raad is van mening dat de sector, dat wil zeggen de dierenliefhebberij, de handel en de dierenbescherming, een belangrijke rol kan spelen bij de uitvoering van artikel 33 van de GWWD. Het nemen van eigen verantwoordelijkheid door de sector sluit aan bij het nieuwe beleid van het Ministerie van LNV, waarin gestreefd wordt naar minder regulering en handhaving door de overheid en meer verantwoordelijkheid bij de sector. De sector heeft aangegeven deze verantwoordelijkheid graag te willen nemen, maar dat vastlegging van de positieflijst in de vorm van wetgeving in dat geval wel noodzakelijk is.

De sector heeft aangegeven zelf de voorwaarden die aan het houden van soorten die op de positieflijst zijn opgenomen (en dus gehouden mogen worden) te willen opstellen. Hiertoe zijn reeds initiatieven opgestart. De Raad is van mening dat aan het opstellen van voorwaarden door de sector een termijn dient te worden gekoppeld. Binnen deze termijn dient de sector de voorwaarden te formuleren

en deze aan een onafhankelijke commissie voor te leggen. De commissie toetst vervolgens of het 'huiswerk' van de sector van voldoende kwaliteit is. De Raad is van mening dat als de voorwaarden niet binnen de afgesproken termijn zijn opgesteld en geaccordeerd, bepaalde soorten alsnog op de negatieflijst geplaatst moeten worden. Deze soorten zijn in de positieflijsten voorzien van een voetnoot of op een aparte lijst geplaatst. Ook voor soorten die niet voorzien zijn van een voetnoot moeten op termijn voorwaarden worden opgesteld. Als de sector haar verantwoordelijkheid onvoldoende neemt, kan de overheid zelf voorwaarden opstellen of ook deze soorten op de negatieflijst plaatsen.

Ook aan het toezicht op de naleving van de voorwaarden kan de sector een belangrijke bijdrage leveren. De sector heeft aangegeven ook hierin haar verantwoordelijkheid te willen nemen en stelt voor zelf de naleving van de voorwaarden die aan het houden van soorten gesteld kunnen worden te controleren. Om te voorkomen dat "de boer verantwoordelijk is voor de keuring van zijn eigen product", is de Raad van mening dat het Ministerie van LNV toezicht moet uitoefenen op de controle op naleving door de sector.

De sector heeft eveneens aangegeven een belangrijke rol te kunnen en willen spelen bij het verlenen van een erkenning aan specialisten. Omdat

het hier soorten betreft waarbij de opvangmogelijkheden dikwijls beperkt zijn, heeft de sector aangegeven dat in dergelijke gevallen het vastleggen van de wijze waarop opvang zal plaatsvinden, mocht dit noodzakelijk zijn, een voorwaarde voor erkenning kan zijn. In hoeverre de sector de verantwoordelijkheid voor de erkenning van de overheid kan overnemen dient nader te worden bekeken. Mogelijk kan de procedure voor erkenning, zoals in hoofdstuk 3 geschetst, grotendeels of zelfs geheel bij de sector komen te liggen.

De Raad merkt op dat nog bezien moet worden of aanvulling van door de sector samengestelde commissies met andere organisaties en deskundigen wenselijk dan wel noodzakelijk is.

7. DATUM VAN INWERKINGTREDING

De Raad is van mening dat de datum van inwerkingtreding van artikel 33 lid 1 van de GWWD in overleg met de sector bepaald dient te worden. De Raad acht inwerkingtreding van artikel 33 lid 1 binnen een periode van twee jaar haalbaar. Zoals reeds in hoofdstuk 4 werd aangegeven dient een overgangperiode in acht te worden genomen. Deze overgangperiode kan in samenspraak met de sector bepaald worden. De Raad acht het wenselijk dat artikel 33 lid 1 van de GWWD in werking treedt, ook als aan de inhoud van artikel 33 lid 2 van de

GWWD nog geen vorm is gegeven. Wel acht de Raad het wenselijk om met de sector afspraken te maken over de termijn waarop hieraan vorm kan worden gegeven (zie ook hoofdstuk 6).

NEGATIEF- EN POSITIEFLIJST VOOR REPTIELEN

Op grond van de criteria zoals hiervoor geformuleerd en de overwegingen van de Raad in acht nemende, dienen naar de mening van de Raad de in tabel 1, kolom 1 opgenomen families van reptielen op een negatieflijst geplaatst te worden. Dit betekent dat de Raad van mening is dat deze families niet in Nederland gehouden zouden mogen worden. De tweede en derde kolom vormen de positieflijst, volgend uit de negatieflijst in kolom 1. Hier worden reptielen genoemd die volgens de Raad, al dan niet onder voorwaarden, wel gehouden kunnen worden. Alle soorten binnen een familie die niet specifiek genoemd worden, behoren tot de lijst waarin alleen de familienaam is opgenomen. Voorbeeld:

Carettochelys spp. wordt specifiek genoemd in de kolom 'houdbaar onder voorwaarden'. Andere soorten die niet specifiek genoemd worden, horen in de kolom 'niet houdbaar', omdat in deze kolom alleen de familienaam (*Carettochelyidae*) is opgenomen. In de vierde kolom is de algemene Nederlandse benaming, voor zover bekend en van toepassing, weergegeven. Bij het opstellen van de negatief- en positieflijst voor reptielen is aangehouden de systematiek van Zug, George R. & Laurie J. Vitt & Janalee P. Caldwell (2001) in "Herpetology, an introductory biology of amphibians and reptiles - second edition" (Academic Press, San Diego. ISBN 0-12-782622-X).

Tabel 1: Negatief- en positieflijst voor reptielen

Niet te houden reptielen (negatieflijst)	Wel te houden reptielen (positieflijst)		Nederlandse benaming
Niet houdbaar	Houdbaar	Houdbaar onder voorwaarden	
Orde TESTUDINES	Orde TESTUDINES	Orde TESTUDINES	Schildpadden
	Familie Chelidae		

	Familie Pelomedusidae		Afrikaanse modderschildpadden
	Familie Podocnemidae	Familie Podocnemidae	Scheenplaatschildpadden
	<i>Erymnochelys spp.</i>		
	<i>Podocnemis spp.</i>		
		<i>Peltocephalus spp.</i>	
		<i>Podocnemis expansa</i>	
		<i>Podocnemis unifilis</i>	
	Familie Chelydridae	Familie Chelydridae	Bijtschildpadden
	<i>Platysternon spp.</i>		
		<i>Macrolemys spp.</i>	
		<i>Chelydra spp.</i>	
Familie Cheloniidae			Zeeschildpadden
Familie Dermochelyidae			Lederschildpad
		Familie Carettochelyidae	Nieuw-Guinese rivierschildpad
Familie Trionychidae	Familie Trionychidae	Familie Trionychidae	Weekschildpadden
	Onderfamilie Cyclanorbinae		
Onderfamilie Triony-	Onderfamilie Triony	Onderfamilie Triony	

chinae	chinae	chinae	
<i>Aspideretes gangeticus</i> ²			
<i>Aspideretes nigricans</i> ²			
<i>Chitra spp.</i> ²			
<i>Pelochelys spp.</i> ²			
<i>Trionyx triunguis</i> ²			
	<i>Apalone spp.</i>		
	<i>Doganai. Spp.</i>		
	<i>Nilssonina spp.</i>		
	<i>Palea spp.</i>		
	<i>Pelodiscus spp.</i>		
	<i>Rafetus spp.</i>		
	<i>Trionyx spp.</i>		
		<i>Amyda spp.</i>	
		<i>Aspideretes hurum</i>	
		<i>Aspideretes leith.i</i>	
	Familie Dermatemydidae		Rivierschildpadden
	Familie Kinosternidae		Modderschildpadden
	Familie Emydidae		Waterschildpadden (o.a. rood- en geelwangschildpadden)
	Familie Bataguridae	Familie Bataguridae	Moerasschildpadden

		<i>Batagur baska</i>	
		<i>Callagur borneoensis</i>	
		<i>Olitia borneensis</i>	
	Familie Testudinidae	Familie Testudinidae	Echte landschildpadden
		<i>Geochelone gigantea</i>	
		<i>Geochelone elephantina</i>	
		<i>Geochelone nigra</i>	
		<i>Geochelone sulcata</i>	
		<i>Manouria impressa</i>	
		<i>Pyxis planicauda</i>	
		<i>Testudo kleinmanni</i>	
		<i>Testudo weneri</i>	

Orde CROCODYLIA	Orde CROCODYLIA	Orde CROCODYLIA	Krokodillen
Familie Gavialidae²			Gaviaal
Familie Alligatoridae		Familie Alligatoridae	
Onderfamilie Alligatorinae		Onderfamilie Alligatorinae	
<i>Alligators mississippiensis²</i>			
		<i>Alligator sinensis</i>	
Onderfamilie Caimaninae		Onderfamilie Caimaninae	

<i>Melanosuchus spp.</i> ²			
<i>Caiman spp.</i> ²			
		<i>Paleosuchus spp.</i>	
Familie Crocodylidae			Krokodillen
Onderfamilie Crocodylinae		Onderfamilie Crocodylinae	
<i>Crocodylus spp.</i> ²			
		<i>Osteolaemus tetraspis</i>	
Onderfamilie Tomistominae ²			

Orde SQUAMATA - SPHENODONTIDA	Orde SQUAMATA - SPHENODONTIDA	Orde SQUAMATA – SPHENODONTIDA	Brughagedissen
		Familie Sphenodontidae	

Orde SQUAMATASAU-RIA	Orde SQUAMATASAU-RIA	Orde SQUAMATASAU-RIA	Hagedissen
Familie Agamidae		Familie Agamidae	Agamen
Onderfamilie Agaminae		Onderfamilie Agaminae	
<i>Chelosania spp.</i> ¹			
<i>Complicitis spp.</i> ¹			
<i>Gemmatophora spp.</i> ¹			
<i>Lophocalotes spp.</i> ¹			
<i>Megalochilus spp.</i> ¹			

<i>Mictopholis spp.</i> ¹			
<i>Moloch spp.</i>			
<i>Oriocalotes spp.</i> ¹			
<i>Pseudocalotes spp.</i> ¹			
<i>Pseudocophotis spp.</i>			
<i>Ptyctolaemus spp.</i> ¹			
<i>Salea spp.</i> ¹			
<i>Thaumatorhynchus spp.</i> ¹			
		<i>Bronchocela spp.</i>	
		<i>Bufoniceps spp.</i>	
		<i>Caimanops spp.</i>	
		<i>Draco spp.</i>	
		<i>Harpesaurus spp.</i>	
		<i>Hydrosaurus spp.</i>	
		<i>Hypsilurus spp.</i>	
		<i>Lyriocephalus spp.</i>	
		<i>Phrynocephalus spp.</i>	
		<i>Physignathus spp.</i>	
		<i>Psammophilus spp.</i>	
		<i>Sitana spp.</i>	
	Onderfamilie Leiolepi- nae		
		Familie Chamaeleoni- dae	Kameleons
Familie Iguanidae	Familie Iguanidae	Familie Iguanidae	Leguanen

	Onderfamilie Corytophaninae	Onderfamilie Corytophaninae	
		<i>Basiliscus spp.</i>	
	Onderfamilie Crotophaginae		
		Onderfamilie Hoplocercinae	
Onderfamilie Iguaniae	Onderfamilie Iguaniae	Onderfamilie Iguaniae	
<i>Amblyrhynchus spp.</i>			
<i>Conolophus spp.</i> ¹			
	<i>Dipsosaurus spp.</i>		
	<i>Sauromalus spp.</i>		
		<i>Brachylophus spp.</i>	
		<i>Ctenosaura spp.</i>	
		<i>Cyclura spp.</i>	
		<i>Iguana spp.</i>	
	Onderfamilie Oplurinae		
	Onderfamilie Phrynosomatinae	Onderfamilie Phrynosomatinae	
		<i>Phrynosoma spp.</i>	
Onderfamilie Polychrotinae ¹	Onderfamilie Polychrotinae	Onderfamilie Polychrotinae	
	<i>Anolis</i>		
	<i>Pristiodactylus</i>		
		<i>Diplolaemus spp.</i>	
		<i>Polychrus spp.</i>	
Onderfamilie Tropidurinae ¹		Onderfamilie Tropidurinae	
		<i>Phymaturus spp.</i>	

		<i>Uracentron spp.</i>	
	Familie Gekkonidae		Gekko's
	Onderfamilie Diplodactylinae		
	Onderfamilie Eublepharinae		
	Onderfamilie Gekkoniinae		
	Onderfamilie Pygopodinae	Onderfamilie Pygopodinae	
	<i>Delma spp.</i>		
	<i>Paradelma spp.</i>		
	<i>Pygopus spp.</i>		
	Familie Dibamidae¹		Blinde grondhagedissen
	Familie Amphisbaenidae¹	Familie Amphisbaenidae	
		<i>Amphisbaena spp.</i>	
		<i>Blanus spp.</i>	
	Familie Bipedidae		Molwormhagedissen
		Familie Rhineurida	Florida wormhagedissen
	Familie Trogonophidae	Familie Trogonophidae	Spadekopwormhagedissen
		<i>Trogonophis spp.</i>	

	Familie Xantusiidae		Nachthagedissen
		Familie Lacertidae	Echte hagedissen
Familie Gymnophthalmidae¹			Microteju's
	Familie Teiidae	Familie Teiidae	Teju's
	Onderfamilie Teiinae		
	Onderfamilie Tupinambinae	Onderfamilie Tupinambinae	
	<i>Callopistes spp.</i>		
	<i>Crocodilurus spp.</i>		
		<i>Dracaena spp.</i>	
		<i>Tupinambis spp.</i>	
	Familie Cordylidae		Gordelstaarthe gedissen
	Familie Scincidae	Familie Scincidae	Skinken
	Onderfamilie Acontinae		
	Onderfamilie Feyliniinae		
	Onderfamilie Lygosominae	Onderfamilie Lygosominae	
		<i>Corucia spp.</i>	
		<i>Tribolonotus spp.</i>	
	Onderfamilie Scincinae		

	Familie Anguidae		Hazelwormachtigen
		Familie Xenosauridae	Knopschubhagedissen
		Familie Helodermatidae	Korsthagedissen
	Familie Varanidae	Familie Varanidae	Varanen
		Onderfamilie Lanthotinae	
	Onderfamilie Varaninae	Onderfamilie Varaninae	
		<i>Varanus albigularis</i>	
		<i>Varanus bengalensis</i>	
		<i>Varanus exanthematicus</i>	
		<i>Varanus giganteus</i>	
		<i>Varanus gouldii</i>	
		<i>Varanus griseus</i>	
		<i>Varanus indicus</i>	
		<i>Varanus komodoensis</i>	
		<i>Varanus mertensi</i>	
		<i>Varanus nebulosus</i>	
		<i>Varanus niloticus</i>	
		<i>Varanus olivaceus</i>	
		<i>Varanus ornatus</i>	
		<i>Varanus panoptes</i>	

		<i>Varanus salvadorii</i>	
		<i>Varanus salvator</i>	
		<i>Varanus varius</i>	
		<i>Varanus yemenensis</i>	

Orde SQUAMATASERPENTES			Slangen
Familie Anomalepididae¹			Wormslangen
Familie Leptotyphlopidae¹			Draadslangen
Familie Typhlopidae¹			Blinde slangen
Familie Anomochiliidae¹			Onechte blinde slangen
Familie Uropeltidae¹			Schildstaartslangen
	Familie Cyndrophidae		Pijpslangen
	Familie Anniliidae		Onechte koraalslangen
	Familie Xenopeltidae		Regenboogaardslangen
	Familie Loxocemidae		Mexicaanse pythons

	Familie Boidae		Boa's
	Onderfamilie Boinae	Onderfamilie Boinae	
		<i>Boa spp.</i>	
		<i>Corallus caninus</i>	
		<i>Eunectes spp</i>	
	Onderfamilie Erycinae	Onderfamilie Erycinae	
		<i>Charina bottae</i>	
	Familie Pythonidae	Familie Pythonidae	Pythons
		<i>Morelia amethystina</i>	
		<i>Morelia amethystina</i>	
		<i>Morelia viridis</i>	
		<i>Python molurus</i>	
		<i>Python natalensis</i>	
		<i>Python reticulatus</i>	
		<i>Python sebae</i>	
	Familie Bolyeriidae¹		
	Familie Tropidophiidae	Familie Tropidophiidae	Dwergboa's
	<i>Exiliboa spp.¹</i>		
	<i>Xenopidion spp.¹</i>		
		Familie Acrochordidae	Wrattenslangen
		Familie Viperidae	Echte adders; groefkopadders (o.a. ratelslangen)

Familie Atractaspididae¹			Stillettoslangen
Familie Colubridae	Familie Colubridae	Familie Colubridae	Gladde slangen
Onderfamilie Colubrinae	Onderfamilie Colubrinae	Onderfamilie Colubrinae	
<i>Argyrogena spp.¹</i>			
<i>Blythia spp.¹</i>			
<i>Calamaria spp.¹</i>			
<i>Cercaspis spp.</i>			
<i>Collorhabdium spp.¹</i>			
<i>Conopsis spp.¹</i>			
<i>Cryptophidion spp.¹</i>			
<i>Cyclocorus spp.¹</i>			
<i>Dendrophidion spp.¹</i>			
<i>Dryadophis spp.¹</i>			
<i>Dryocalamus spp.¹</i>			
<i>Dryophiops spp.¹</i>			
<i>Elapoidis spp.¹</i>			
<i>Enthechinus spp.¹</i>			
<i>Etheridgeum spp.¹</i>			
<i>Gongylosoma spp.¹</i>			
<i>Gonyophis spp.¹</i>			
<i>Haplocercus spp.¹</i>			
<i>Hapsidophrys spp.¹</i>			
<i>Helophis spp.¹</i>			
<i>Ichycyphus spp.¹</i>			
<i>Lepturophis spp.¹</i>			

<i>Macrocalamus spp.</i> ¹			
<i>Meizodon spp.</i> ¹			
<i>Myersophis spp.</i> ¹			
<i>Oreocalamus spp.</i> ¹			
<i>Poecilopholis spp.</i> ¹			
<i>Pseudocyclophis spp.</i>			
<i>Pseudoficimia spp.</i> ¹			
<i>Pseudorabdion spp.</i> ¹			
<i>Rabdion spp.</i> ¹			
<i>Rhabdops spp.</i> ¹			
<i>Rhamnophis spp.</i> ¹			
<i>Scaphiodontophis spp.</i>			
<i>Scaphiophis spp.</i> ¹			
<i>Simophis spp.</i> ¹			
<i>Stegonotus spp.</i> ¹			
<i>Symphimus spp.</i> ¹			
<i>Sympholis spp.</i> ¹			
<i>Tantilla spp.</i> ¹			
<i>Tetralepis spp.</i> ¹			
<i>Thermophis spp.</i> ¹			
<i>Toluca spp.</i> ¹			
<i>Trachischium spp.</i> ¹			
<i>Xenelaphis spp.</i> ¹			
		<i>Boiga spp.</i>	
		<i>Cemophora spp.</i>	
		<i>Crotaphopeltis spp.</i>	
		<i>Dasypeltis spp.</i>	

		<i>Dispholidus spp.</i>	
		<i>Elachistodon spp.</i>	
		<i>Hemirhagerrhis spp</i>	
		<i>Liopeltis spp.</i>	
		<i>Malpolon spp.</i>	
		<i>Oxybelis spp.</i>	
		<i>Prosymna spp.</i>	
		<i>Psammophis spp.</i>	
		<i>Stilosoma spp.</i>	
		<i>Thelotornis spp.</i>	
Onderfamilie Homalopsinae¹	Onderfamilie Homalopsinae	Onderfamilie Homalopsinae	
	<i>Enhydris spp.</i>		
	<i>Erpeton spp.</i>		
		<i>Cerberus spp.</i>	
		<i>Fordonia spp.</i>	
		<i>Homalopsis spp.</i>	
	Onderfamilie Lamprophiinae	Onderfamilie Lamprophiinae	
		<i>Cryptolycus spp.</i>	
		<i>Dipsina spp.</i>	
		<i>Duberria spp.</i>	
		<i>Geodipsas spp.</i>	
		<i>Gonionotophis spp.</i>	
		<i>Langaha spp.</i>	
		<i>Lycophidion spp.</i>	
		<i>Montaspis spp.</i>	
Onderfamilie Natricinae¹	Onderfamilie Natricinae	Onderfamilie Natricinae	

	<i>Amphiesma spp.</i>		
	<i>Natriciteres spp.</i>		
	<i>Natrix spp.</i>		
	<i>Nerodia spp.</i>		
	<i>Psammodynastes spp.</i>		
	<i>Storeria spp.</i>		
	<i>Thamnophis spp.</i>		
	<i>Tropidoclonion spp.</i>		
	<i>Tropidonophis spp.</i>		
	<i>Virginia spp.</i>		
	<i>Xenochrophis spp.</i>		
		<i>Amplorhinus spp.</i>	
		<i>Regina spp.</i>	
		<i>Rhabdophis spp.</i>	
		<i>Seminatrix spp.</i>	
		Onderfamilie Pareati- nae	
Onderfamilie Xeno- dermatinae¹		Onderfamilie Xeno- dermatinae	
		<i>Xenodermus spp.</i>	
Onderfamilie Xeno- dantinae¹	Onderfamilie Xeno- dantinae	Onderfamilie Xeno- dantinae	
	<i>Alsophis spp.</i>		
	<i>Carphophis spp.</i>		
	<i>Diadophis spp.</i>		
	<i>Helicops spp.</i>		
	<i>Heterodon spp.</i>		
	<i>Ninia spp.</i>		

	<i>Philodryas spp.</i>		
	<i>Pseudoboa spp.</i>		
	<i>Tomodon spp.</i>		
		<i>Clelia spp.</i>	
		<i>Coniophanes spp.</i>	
		<i>Dipsas spp.</i>	
		<i>Elapomorphus spp.</i>	
		<i>Erythrolamprus spp.</i>	
		<i>Hydrodynastes spp.</i>	
		<i>Hypsiglena spp.</i>	
		<i>Imantodes spp.</i>	
		<i>Leptodeira spp.</i>	
		<i>Liophis spp.</i>	
		<i>Lystrophis spp.</i>	
		<i>Oxyrhopus spp.</i>	
		<i>Phimophis spp.</i>	
		<i>Rhadinaea spp.</i>	
		<i>Sibon spp.</i>	
		<i>Sibynomorphus spp.</i>	
		<i>Thamnodynastes spp.</i>	
		<i>Waglerophis spp.</i>	
		<i>Xenodon spp.</i>	
		<i>Xenopholis spp.</i>	
Familie Elapidae		Familie Elapidae	Cobra-achtigen en zeeslangen
		Onderfamilie Elapinae	
Onderfamilie Hydrophiinae		Onderfamilie Hydrophiinae	Cobra-achtigen & zeeslangen
	<i>Aipysurus spp.</i>		

<i>Astrotia spp.</i>			
<i>Emydocephalus spp.</i>			
<i>Enhydrina spp.</i>			
<i>Ephalophis spp.</i>			
<i>Kerilia spp.</i>			
<i>Kolpophis spp.</i>			
<i>Parahydrophis spp.</i>			
<i>Pelamis spp.</i>			
<i>Thalassophis spp.</i>			
<i>Vermicella spp.</i>			
		<i>Acanthophis spp.</i>	
		<i>Aspidomorphus spp.</i>	
		<i>Austrelaps spp.</i>	
		<i>Cacophis spp.</i>	
		<i>Demansia spp.</i>	
		<i>Drysdalia spp.</i>	
		<i>Furina spp.</i>	
		<i>Hemiaspis spp.</i>	
		<i>Hoplocephalus spp.</i>	
		<i>Hydrophis spp.</i>	
		<i>Laticauda spp.</i>	
		<i>Notechis spp.</i>	
		<i>Oxyuranus spp.</i>	
		<i>Pseudechis spp.</i>	
		<i>Pseudonaja spp.</i>	
		<i>Rhinoplocephalus spp.</i>	
		<i>Suta spp.</i>	

Voetnoten bij de negatieflijst

In de lijst is een 1. geplaatst indien er over de (sub-)familie, onderfamilie, genus of soort geen houdbaarheidsgegevens bekend zijn.

In de lijst is een 2. geplaatst indien de (sub-)familie, onderfamilie, genus of soort een aquatische levenswijze heeft en zo groot kan worden dat het niet reëel is te veronderstellen dat een particulier deze dieren kan houden met volledige inachtneming van het welzijn van het dier.

Opmerkingen bij de positieflijst

Van sommige groepen dieren wordt aangegeven dat ze weliswaar op de positieflijst staan, maar dat ze alleen gehouden kunnen worden indien is voldaan aan bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen per (sub)familie, geslachtsgroep, genus dan wel soort worden geformuleerd door de sector en kunnen vervolgens worden voorgelegd aan een deskundigencommissie. Indien deze voorwaarden niet binnen twee jaar door de sector voor de betreffende (sub-)familie, geslachtsgroep, genus of soort zijn opgesteld en door een deskundigencommissie zijn getoetst, wordt de betreffende (sub-)familie, geslachtsgroep, genus of soort aan de negatieflijst toegevoegd. Het gaat daarbij om nadere voorwaarden die gesteld moeten worden aan bijvoorbeeld het voedingsregime, de huisvesting en/of inrichting van het terrarium of het klimaat rond de dieren.

NEGATIEF- EN POSITIEFLIJST VOOR AMFIBIEËN

Op grond van de criteria zoals hiervoor geformuleerd en de overwegingen van de Raad in acht nemende, dienen naar de mening van de Raad de in tabel 2, kolom 1 opgenomen families van amfibieën op een negatieflijst geplaatst te worden. Dit betekent dat de Raad van mening is dat deze families niet in Nederland gehouden zouden mogen worden. De tweede en derde kolom vormen de positieflijst, volgend uit de negatieflijst in kolom 1. Hier worden amfibieën genoemd die volgens de Raad, al dan niet onder voorwaarden, wel gehouden kunnen worden.

Alle soorten binnen een familie die niet specifiek genoemd worden, behoren tot de lijst waarin alleen de familienaam is opgenomen. In de vierde kolom is de algemene Nederlandse benaming, voor zover bekend en van toepassing, weergegeven. Bij het opstellen van de negatieflijst voor reptielen is gebruik gemaakt van Zug, George R. & Laurie J. Vitt & Janalee P. Caldwell (2001) "Herpetology, an introductory biology of amphibians and reptiles - second edition" (Academic Press, San Diego. ISBN 0-12-782622-X).

Tabel 2: Negatief- en positieflijst voor amfibieën

Niet te houden amfibieën (negatieflijst)	Wel te houden amfibieën (positieflijst)		Nederlandse benaming
	Niet houdbaar	Houdbaar	
		Houdbaar onder voorwaarden	
Orde GYMNOPIONA	Orde GYMNOPIONA	Orde GYMNOPIONA	Wormsalamanders
Familie Caeciliidae ¹		Familie Caeciliidae	
		<i>Boulengerula spp.</i>	Staatloze wormsalamanders
		<i>Caecilia spp.</i>	
		<i>Dermophis spp.</i>	
		<i>Geotrypetes spp.</i>	
		<i>Gymnophis spp.</i>	

		<i>Herpele spp.</i>	
		<i>Hypogeophis spp.</i>	
		<i>Schistometopum spp.</i>	
		<i>Siphonops spp.</i>	
Familie Ichthyophiidae¹		Familie Ichthyophiidae	Aziatische wormsalamanders
<i>Caudacaecilia spp.</i>			
		<i>Ichthyophis spp.</i>	
Familie Rhinatrematidae¹		Familie Rhinatrematidae	Zuid-Amerikaanse wormsalamanders
<i>Epicrionops spp.</i>			
		<i>Rhinatrema spp.</i>	
Familie Scolecomorphidae¹		Familie Scolecomorphidae	Oogloze wormsalamanders
<i>Crotaphatrema spp.</i>			
		<i>Scolecormorphus spp.</i>	
Familie Typhlonectidae¹	Familie Typhlonectidae	Familie Typhlonectidae	Waterwormsalamanders
	<i>Typhlonectes spp.</i>		
		<i>Chthonerpeton spp.</i>	
Familie Uraeotyphliidae¹			Kerela wormsalamanders

Orde CAUDATA			Salamanders
		Familie Cryptobranchidae	Reuzensalamanders
	Familie Hynobiidae		Hoektandsalamanders
	Familie Ambystomidae		Molsalamanders (o.a. Axolotl)
		Amphiumidae	Aalsalamanders
	Familie Dicamptodontidae		Pacifische molsalamanders
Familie Plethodontidae	Familie Plethodontidae	Familie Plethodontidae	Longloze salamanders
	Onderfamilie Desmognathinae		
Onderfamilie Plethodontinae¹	Onderfamilie Plethodontinae	Onderfamilie Plethodontinae	
	<i>Aneides spp.</i>		
	<i>Ensatina spp.</i>		
	<i>Eurycea spp.</i>		
	<i>Gyrinophilus spp.</i>		
	<i>Hemidactylium spp.</i>		
	<i>Plethodon spp.</i>		
	<i>Pseudoeurycea spp.</i>		
	<i>Pseudotriton spp.</i>		
		<i>Batrachoseps spp.</i>	

		<i>Bolitoglossa spp.</i>	
		<i>Chiropterotriton spp.</i>	
		<i>Dendrotriton spp.</i>	
		<i>Hydromantes spp.</i>	
		<i>Lineatriton spp.</i>	
		<i>Nototriton spp.</i>	
		<i>Nyctanolis spp.</i>	
		<i>Oedipina spp.</i>	
		<i>Parvimolge spp.</i>	
		<i>Stereochilus spp.</i>	
		<i>Thorius spp.</i>	
	Familie Protidae	Familie Protidae	Olmen
	<i>Nectures spp.</i>		
		<i>Proteus spp.</i>	
Familie Rhyacotritonidae			Olympische salamanders
	Familie Salamandridae		Echte salamanders
	Familie Sirenidae	Familie Sirenidae	Sirenen
		<i>Siren lacertina</i>	

Orde ANURA Anura			Kikkers & Padden
		Familie Ascaphidae	Staartkikkers

Familie Leiopelmatidae			Oerkikkers
Familie Bombinatoridae¹	Familie Bombinatoridae		Vuurbuikpadden
	<i>Bombina spp.</i>		
	Familie Discoglossidae		Schijftongkikkers
Familie Megophryidae¹	Familie Megophryidae	Familie Megophryidae	
	<i>Leptobranchium spp.</i>		Aziatische padkikkers
	<i>Leptolalax spp.</i>		
		<i>Megophrys spp.</i>	
Familie Pelobatidae¹	Familie Pelobatidae		Knoflookpadden
	<i>Pelobates spp.</i>		
	<i>Scaphiopus spp.</i>		
	Familie Pelodytidae		Groengestipte padden
	Familie Pipidae		Klauwkikkers / Pipapadden
Familie Rhinophryniidae¹			Mexicaanse gravende kikkers
	Familie Allophryni-		

	dae		
Familie Brachycephali- dae¹			Drieteenpadden
	Familie Bufonidae	Familie Bufonidae	Echte padden
		<i>Atelopus spp.</i>	
Familie Centrolenidae		Familie Centrolenidae	Glaskikkers
		<i>Centrolene prosoble- pon</i>	
Familie Heleophryni- dae¹			Spookkikkers
	Familie Hylidae		Echte boomkikkers
Familie Leptodactyli- dae	Familie Leptodactyli- dae		Fluitkikkers
	Onderfamilie Lepto- dactylinae		
	Onderfamilie Cerato- phryninae		
	Onderfamilie Hylodi- nae		
Onderfamilie Telma- tobinae¹	Onderfamilie Telma- tobinae		
	<i>Alsodes spp.</i>		
	<i>Eleutherodactylus spp.</i>		

	<i>Eusophus spp.</i>		
	<i>Odontophrynus spp.</i>		
	<i>Phrynopus spp.</i>		
	<i>Proceratophrys spp.</i>		
Familie Limnodynastidae¹	Familie Limnodynastidae		Hamerkikkers
	<i>Kyarranus spp.</i>		
	<i>Limnodynastes spp.</i>		
	<i>Philoria spp.</i>		
Familie Myobatrachidae¹	Familie Myobatrachidae		Padkikkers
	<i>Assa spp.</i>		
	<i>Metacrinia spp.</i>		
	<i>Pseudophryne spp.</i>		
	<i>Rheobatrachus spp.</i>		
	<i>Spicospina spp.</i>		
	<i>Uperoleia spp.</i>		
	Familie Pseudidae		Paradoxale kikkers
		Familie Rhinodermatidae	Mondbroedende kikkers
Familie Sooglossidae¹			Seychellenkikkers
Familie Arthroleptidae¹			Krekelkikkers

	Familie Dendrobati- dae		Gifkikkers
Familie Hemisotidae			Graafkikkers
Familie Hyperoliidae	Familie Hyperoliidae		
	Onderfamilie Hype- roliinae		
	<i>Afrixalus spp.</i>		
	<i>Heterixalis spp.</i>		
	<i>Hyperolius spp.</i>		
Onderfamilie Kassi- ninae¹	Onderfamilie Kassi- ninae		
	<i>Kassina spp.</i>		
	<i>Phyctimantis spp.</i>		
	Onderfamilie Lepto- pelinae		
Onderfamilie Tachyc- neminae¹			
Familie Microhylidae			Smalbekkikkers
Onderfamilie Astero- phryinae¹			
Onderfamilie Brevi- cipinae¹	Onderfamilie Brevi- cipinae		
	<i>Balebreviceps spp.</i>		
	<i>Breviceps spp.</i>		
Onderfamilie Cophy- linae¹			
	Onderfamilie Dysco-		

	phinae		
	Onderfamilie Genyophryinae		
Onderfamilie Melanobatrachinae¹			
	Onderfamilie Microhylinae		
	Onderfamilie Otophryinae		
	Onderfamilie Phrynomerinae		
	Onderfamilie Scaphiophryinae		
Familie Ranidae	Familie Ranidae	Familie Ranidae	Echte kikkers
Onderfamilie Dicroglossinae¹	Onderfamilie Dicroglossinae	Onderfamilie Dicroglossinae	
	<i>Occidozyga spp.</i>		
	<i>Platymantis spp.</i>		
	<i>Ceratobatrachus spp.</i>		
		<i>Conraua spp.</i>	
		<i>Palmatorappia spp.</i>	
Onderfamilie Petropedetinae¹	Onderfamilie Petropedetinae		
	<i>Petropedetes spp.</i>		
	<i>Phrynobatrachus spp.</i>		
	Onderfamilie Pyxicephalinae		

	Onderfamilie Rani- nae		
	Onderfamilie Tomop- terinae		
	Familie Rhacophori- dae		Afro-Aziatische boomkickers

Voetnoten bij de negatieflijst

In de lijst is een 1. geplaatst indien er over de (sub-)familie, onderfamilie, genus of soort geen houdbaarheidsgegevens bekend zijn.

Opmerkingen bij de positieflijst

Van sommige groepen dieren wordt aangegeven dat ze weliswaar op de positieflijst staan, maar dat ze alleen gehouden kunnen worden indien is voldaan aan bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen per (sub-)familie, geslachtsgroep, genus dan wel soort worden geformuleerd door de sector en kunnen vervolgens worden voorgelegd aan een deskundigencommissie. Indien deze voorwaarden niet binnen twee jaar door de sector voor de betreffende (sub-)familie, geslachtsgroep, genus of soort zijn opgesteld en door een deskundigencommissie zijn getoetst, wordt de betreffende (sub-)familie, geslachtsgroep, genus of soort aan de negatieflijst toegevoegd. Het gaat daarbij om nadere voorwaarden die gesteld moeten worden aan bijvoorbeeld het voedingsregime, de huisvesting en/of inrichting van het terrarium of het klimaat rond de dieren.

NEGATIEF- EN POSITIEFLIJST VOOR VISSSEN

Op grond van de criteria zoals hiervoor geformuleerd en de overwegingen van de Raad in acht nemende, dienen naar de mening van de Raad de in tabel 3, kolom 1 opgenomen vissen op een negatieflijst geplaatst te worden. Dit betekent dat de Raad van mening is dat deze soorten, genera, families en/of ordes niet in Nederland gehouden zouden mogen worden. Bij het opstellen van de negatieflijst voor vissen is gebruik gemaakt van "Fishes of the World" van J.S. Nelson (3^e editie, 1994; ISBN 0-471-54713-1). In de eerste kolom is de negatieflijst op

familieniveau weergegeven. Daar waar niet de gehele familie op de negatieflijst is geplaatst, is de negatieflijst zo veel mogelijk uitgewerkt op genus- of soortniveau. Dit voor de volledigheid en om verwarring te voorkomen. De tweede kolom vormt de positieflijst, volgend uit de negatieflijst in kolom 1. Hier worden vissen genoemd die volgens de Raad wel gehouden kunnen worden. In de derde kolom is de algemene Nederlandse benaming, voor zover bekend en van toepassing, weergegeven.

Tabel 3: Negatief- en positieflijst voor vissen

Niet te houden vissen (negatieflijst)	Wel te houden vissen (positieflijst)	Nederlandse benaming ¹
Orde MYXINIFORMES		Slijmprikken
Familie Myxinidae		
Orde PETROMYZONTIFORMES		Prikken
Familie Petromyzontidae		
Orde CHIMAERIFORMES		Chimaera's
Familie Callorhynchidae		
Familie Chimaeridae		
Familie Rhinochimaeridae		

	Orde HETERODONTIFORMES²	Varkenshaaiachtigen
	Familie Heterontidae²	
Orde ORECTOLOBIFORMES	Orde ORECTOLOBIFORMES²	Tapijthaaiaachtigen
	Familie Parascyllidae²	
	Familie Brachaeluridae²	
	Familie Orectobidae²	
	Familie Hemiscylliidae²	Bamboehaaien
	Familie Ginglymostomatidae²	Verpleegsterhaaien
Familie Stegostomatidae		
Familie Rhincodontidae		Walvishaaien
Orde CARCHARHINIFORMES	Orde CARCHARHINIFORMES²	Haaien
	Familie Scyliorhinidae²	Hondshaaien
	Familie Proscylliidae²	
Familie Pseudotriakidae		Valse gladde haaien
Familie Leptochariidae		

	Familie Triakidae²	Gladde haaien
	Familie Hemigaleidae²	
Familie Carcharhinidae		Roofhaaien
Orde LAMNIFORMES	Orde LAMNIFORMES²	Makreelhaaiachtigen
Familie Odontaspidae		
Familie Mitsukurinidae		
	Familie Pseudocarchariidae²	Krokodilhaai
Familie Megachasmidae		
Familie Alopiidae		
Familie Cetorhinidae		Reuzenhaai
Familie Lamnidae		Makreelhaaien
Orde HEXANCHIFORMES	Orde HEXANCHIFORMES²	Zeskieuwige haaien
	Familie Chlamydoselachidae²	
Familie Hexanchidae		
Orde SQUALIFORMES		Doornhaaiachtigen
Familie Echinorhinidae		Grondhaaien

Familie Dalatiidae		
Familie Centrophoridae		
Familie Squalidae		
	Orde SQUATINIFORMES²	Zee-engelachtigen
	Familie Squatinidae²	
Orde PRISTIOPHORIFORMES		Zaaghaaiachtigen
Familie Pristiophoridae		
Orde RAJIFORMES	Orde RAJIFORMES²	Rogachtigen
Familie Pristidae		Zaagvissen
	Familie Torpedinidae²	Sidderroggen
Familie Narcinidae		
Familie Rhinidae		
	Familie Rhinobatidae²	Gitaarroggen
	Familie Rajidae²	Roggen
Familie Plesiobatidae		
Familie Hexatrygonidae		

Familie Dasyatidae	Familie Dasyatidae ²	Pijlstaartroggen
	Genus <i>Dasyatis</i> ²	Pijlstaartroggen
	Genus <i>Himantura</i> ²	
	Genus <i>Hypolophus</i> ²	
	Genus <i>Taeniura</i> ²	Gevlekte pijlstaartroggen
Genus <i>Urogymnus</i>		
Genus <i>Urolophoides</i>		
	Genus <i>Paratrygon</i> ²	
Genus <i>Plesiopygion</i>		
	Genus <i>Potamotrygon</i> ²	
Familie Urolophidae		
Familie Gymnuridae		Vlinderroggen
Familie Myliobatidae		Manta's
Orde COELACANTHIFORMES		Coelacanthachtigen
Familie Coelacanthidae		
	Orde CERATODONTIFORMES ²	Longvissen
	Familie Ceratodontidae ²	Australische longvissen
	Orde LEPIDOSIRENIFORMES ²	
	Familie Lepidosirenidae ²	Zuid-Amerikaanse longvis
	Familie Protopteridae ²	Afrikaanse longvis
	Orde POLYPTERIFORMES	Kwastvinsnoekachtigen

	Familie Polypteridae	
Orde ACIPENSERIFORMES	Orde ACIPENSERIFORMES ²	Steurachtigen
	Familie Acipenseridae ²	Steuren
Familie Polyodontidae		Lepelsteuren
	Orde SEMIONOTIFORMES ²	Beensnoekachtigen
	Familie Lepisosteidae ²	
Orde AMIIFORMES		Moddersnoekachtigen
Familie Amiidae		
Orde OSTEOGLOSSIFORMES	Orde OSTEOGLOSSIFORMES	Beentongvisachtigen
	Familie Osteoglossidae ²	Beentongvissen
	Familie Pantodontidae	Vlindervissen
Familie Hiodontidae		Tandharingen
	Familie Notopteridae	Afrikaanse mesvissen
	Familie Mormyridae	Olifants- en Tapirvissen
	Familie Gymnarchidae ²	Nijlsnoeken
Orde ELOPIFORMES		Tarponachtigen
Familie Elopidae		

Familie Megalopidae		
Orde ALBULIFORMES		Gratenvisachtigen
Familie Albulidae		
Familie Halosauridae		
Familie Notacanthidae		
Orde ANGUILLIFORMES	Orde ANGUILLIFORMES	Palingachtigen
	Familie Anguillidae	Palingen
Familie Heterenchelidae		
Familie Moringuidae		Wormpalingen
Familie Chlopsidae		
Familie Myrocongridae		Witte zeepalingen
	Familie Muraenidae²	Murenes
Familie Synphobranchidae		
	Familie Ophichthidae	Slangalen
Familie Colocongridae		
Familie Derichthyidae		

Familie Muraenesocidae		Snoekalen
Familie Nemichthyidae		Langbekalen
	Familie Congridae²	Zeepalingen
Familie Nettastomatidae		
Familie Serrivomeridae		Zaagtandalen
Orde SACCOPHARYNGIFORMES		Pelikaanalen
Familie Cyematidae		
Familie Saccopharyngidae		
Familie Eurypharyngidae		
Familie Monognathidae		
Orde CLUPEIFORMES		Haringachtigen
Familie Denticipitidae		
Familie Engraulidae		
Familie Pristigasteridae		

Familie Chirocentridae		
Familie Clupeidae		
Orde GONORHYNCHIFORMES	Orde GONORHYNCHIFORMES	Zandvisachtigen
	Familie Chanidae	Melkvissen
Familie Gonorhynchidae		Zandvissen
	Familie Kneriidae	Oorvissen
	Familie Phractolaemidae	Moddervissen
Orde CYPRINIFORMES	Orde CYPRINIFORMES	Karperachtigen
	Familie Cyprinidae	Karpers en Barbelen
	Familie Gyrinocheilidae	Algeneters
Familie Catostomidae	Familie Catostomidae	Zuigkarpers
Genus <i>Carpiodes</i>		
Genus <i>Ictiobus</i>		
	Genus <i>Myxocyprinus</i>	
Genus <i>Cycleptus</i>		
Genus <i>Catostomus</i>		
Genus <i>Chasmistes</i>		
Genus <i>Deltistes</i>		
Genus <i>Xyrauchen</i>		
Genus <i>Erimyzon</i>		
Genus <i>Minytrema</i>		

Genus <i>Lagochila</i>		
Genus <i>Moxostoma</i>		
Genus <i>Hypentelium</i>		
	Familie Cobitidae	Modderkruipers
	Familie Balitoridae	Zuiggrondels
	Orde CHARACIFORMES	Karperzalmachtigen
	Familie Citharinidae	
	Familie Hemiodontidae	
	Familie Curimatidae	
	Familie Anostomidae	
	Familie Erythrinidae	
	Familie Lebiasinidae	
	Familie Ctenoluciidae	
	Familie Hepsetidae	
	Familie Gasteropelecidae	
	Familie Characidae	
	Subfamilie Alestiinae	

	Subfamilie Characinae	
	Subfamilie Tetragonopterinae	
	Subfamilie Iguanodectinae	
	Subfamilie Glandulocaudinae	
	Subfamilie Serrasalminae	
	van deze Subfamilie: Genus <i>Colossoma</i> ²	Pacu's
	van deze Subfamilie: Genus <i>Serrasalmus</i> ²	Piranha's
	Subfamilie Rhoadsiinae	
	Subfamilie Crenuchinae	
	Subfamilie Characidiinae	

	Orde SILURIFORMES	Meervalachtigen
	Familie Diplomystidae	Oermeervallen
	Familie Ictaluridae	Dwergmeervallen
	Familie Bagridae	Stekelmeervallen
	Familie Olyridae	
	Familie Cranoglanididae	
	Familie Siluridae	Echte meervallen
	Familie Schilbeidae	Glasmeevallen
	Familie Pangasiidae²	Reuzenmeervallen

	Familie Amphiliidae	
	Familie Sisoridae	Zuigmeervallen
	Familie Amblycipitidae	Slanke meervallen
	Familie Akysidae	
	Familie Parakysidae	
	Familie Chacidae	Grootkopmeervallen
	Familie Clariidae	Roofmeervalachtigen
	Familie Heteropneustidae	Zakkieuwigen
	Familie Malapteruridae	Siddermeervallen
	Familie Ariidae	Christusvissen
	Familie Plotosidae	Koraalmeervallen
	Familie Mochokidae	Rugzwemmende meervallen
	Familie Doradidae	Doornmeervallen
	Familie Ageneiosidae	

	Familie Auchenipteridae	
	Familie Pimelodidae	
	van deze Familie : Genus <i>Brachyplatystoma</i> ²	
	van deze Familie : Genus <i>Phractocephalus</i> ²	Roodstaartmeerval
	Familie Cetopsidae	
	Familie Helogeneidae	
	Familie Hypophthalmidae	
	Familie Aspredinidae	
	Familie Nematogenyidae	
	Familie Trichomycteridae	
	Familie Callichthyidae	Pantsermeervallen
	Familie Scoloplacidae	
	Familie Loricariidae	Harnasmeervallen
	Familie Astroblepidae	

	Orde GYMNOTIFORMES	Mesvisachtigen
	Familie Sternopygidae	
	Familie Rhamphichthyidae	
	Familie Hypopomidae	
	Familie Apterotonidae	
	Familie Gymnotidae	
	Familie Electrophoridae	
	Orde ESOCIFORMES	Snoeken en Hondsvissen
	Familie Esocidae ²	
	Familie Umbridae	
Orde OSMERIFORMES		Spieringachtigen
Familie Argentinidae		
Familie Microstomatidae		
Familie Bathylagidae		
Familie Opisthoproctidae		
Familie Leptochilichthyidae		

Familie Alepocephalidae		
Familie Platyroctidae		
Familie Osmeridae		
Familie Salangidae		
Familie Sundasalangidae		
Familie Retropinnidae		
Familie Lepidogalaxiidae		
Familie Galaxiidae		
	Orde SALMONIFORMES	Zalmen en Forellen
	Familie Salmonidae	
Orde STOMIIFORMES		
Familie Gonostomatidae		
Familie Sternoptychidae		
Familie Photichthyidae		
Familie Stomiidae		

Orde ATELEOPODIFORMES		
Familie Ateleopodidae		
Orde AULOPIFORMES		
Familie Giganturidae		
Familie Aulopodidae		
Familie Chlorophthalmidae		
Familie Ipnopidae		
Familie Scopelarchidae		
Familie Notosudidae		
Familie Synodontidae		
Familie Pseudotrichonotidae		
Familie Paralepididae		
Familie Anotopteridae		
Familie Evermannellidae		
Familie Omosudidae		
Familie Alepisauridae		

Orde MYCTOPHIFORMES		
Familie Neoscopelidae		
Familie Myctophidae		
Orde LAMPRIDIFORMES		Koningsvissen
Familie Veliferidae		
Familie Lamprididae		
Familie Stylephoridae		
Familie Lophotidae		
Familie Radiicephalidae		
Familie Trachipteridae		
Familie Regalecidae		
Orde POLYMIXIIFORMES		
Familie Polymixiidae		
Orde PERCOPSIFORMES		
Familie Percopsidae		
Familie Aphredoderidae		

Familie Amblyopsidae		
Orde OPHIDIIFORMES		
Familie Carapidae		Parelvisjes
Familie Ophidiidae		Cusk-alen
Familie Bythitidae		Baardmannetjes
Familie Aphyonidae		
Familie Parabrotulidae		
Orde GADIFORMES	Orde GADIFORMES	Kabeljauwachtigen
Familie Ranicipitidae		Vorskwabben
Familie Eulichthyidae		
Familie Macrouridae		
Familie Steindachneriidae		
Familie Moridae		Diepzeeschelvissen
Familie Melanonidae		
Familie Macruronidae		
Familie Bregmacerotidae		

Familie Muraenolepididae		
Familie Phycidae		Oostatlantische gaffel- kabeljauwen
Familie Merlucciidae		Heken
	Familie Gadidae²	Kabeljauwen
Orde BATRACHOIDIFORMES		Paddevisachtigen
Familie Batrachoididae		
Orde LOPHIIFORMES		Hengelaarsvisachtigen
Familie Lophiidae		
Familie Antennariidae		
Familie Brachionichthyidae		
Familie Chaunacidae		
Familie Ogcocephalidae		
Familie Caulophrynidae		
Familie Neoceratiidae		
Familie Melanocetidae		

Familie Himantolophidae		
Familie Diceratiidae		
Familie Oneirodidae		
Familie Thaumatchthyidae		
Familie Centrophrynidae		
Familie Ceratiidae		
Familie Gigantactinidae		
Familie Linophrynidae		
	Orde MUGILIFORMES	Harderachtigen
	Familie Mugilidae	
Orde ATHERINIFORMES	Orde ATHERINIFORMES	Koornaarvisachtigen
	Familie Bedotiidae	Bedotia's
	Familie Melanotaeniidae	Regenboogvissen
	Familie Pseudomugilidae	Blauwoog regenboogvis- sen
	Familie Atherinidae	Koornaarvissen

Familie Notocheiridae		
	Familie Telmatherinidae	Zeilvissen
Familie Dentatherinidae		
	Familie Phallostethidae	
Orde BELONIFORMES	Orde BELONIFORMES	Geepachtigen
	Familie Adrianichthyidae	Rijstvisjes
Familie Belonidae		Gepen
Familie Scomberesocidae		Makreelgepen
Familie Exocoetidae		Vliegende vissen
	Familie Hemiramphidae	Halfsnavelbekken
	Orde CYPRINODONTIFORMES	Tandkarperachtigen
	Familie Aplocheilidae	
	Familie Profundulidae	
	Familie Fundulidae	
	Familie Valenciidae	

	Familie Anablepidae	
	Familie Poeciliidae	
	Familie Goodeidae	
	Familie Cyprinodontidae	
Orde STEPHANOBERYCIFORMES		
Familie Melamphaidae		
Familie Gibberichthyidae		
Familie Stephanoberycidae		
Familie Hispidoberycidae		
Familie Rondeletiidae		
Familie Barbourisiidae		
Familie Cetomimidae		
Familie Mirapinnidae		
Familie Megalomycteridae		
Orde BERYCIFORMES	Orde BERYCIFORMES	

Familie Anoplogastridae		
Familie Diretmidae		
Familie Anomalopidae		
	Familie Monocentridae ²	Denneappelvissen
Familie Trachichthyidae		
Familie Berycidae		
	Familie Holocentridae	Soldaten- en Eekhoornvissen
Orde ZEIFORMES		Zonnevisachtigen
Familie Parazenidae		
Familie Macrurocyttidae		
Familie Zeidae		Zonnevissen
Familie Oreosomatidae		
Familie Grammicolepididae		
Familie Caproidae		Evervissen
Orde GASTEROSTEIFORMES	Orde GASTEROSTEIFORMES	Stekelbaarsachtigen

Familie Hypoptychidae		
Familie Aulorhynchidae		
	Familie Gasterosteidae	Stekelbaarzen
Familie Pegasidae		Zeedraakjes
Familie Solenostomidae		Buisbekken
	Familie Syngnathidae ²	Zeenaalden- en paarden- draakjes
Familie Indostomidae		
	Familie Aulostomidae ²	Trompetvissen
	Familie Fistulariidae ²	Fluitvissen
	Familie Macroramphosidae ²	Snipvissen
	Familie Centriscidae ²	Scheermesvissen
	Orde SYNBRANCHIFORMES	Kieuwspleetaalachtigen
	Familie Synbranchidae	
	Familie Chaudhuriidae	
	Familie Mastacembelidae	

Orde SCORPAENIFORMES	Orde SCORPAENIFORMES	Pantserwangigen
Familie Dactylopteridae		Vliegende pomen
	Familie Scorpaenidae	Schorpioenvissen en Koraalduivels
	Familie Caracanthidae	
	Familie Aploactinidae	
Familie Pataecidae		
Familie Gnathanacanthidae		
Familie Congiopodidae		
	Familie Triglidae	Ponen
Familie Bembridae		
	Familie Platycephalidae	Platkopvissen
Familie Hoplichthyidae		
Familie Anoplopomatidae		
Familie Hexagrammidae		

Familie Normanichthyidae		
Familie Rhamphocottidae		
Familie Ereuniidae		
	Familie Cottidae	Donderpadden
Familie Comephoridae		
Familie Abyssocottidae		
Familie Hemitripterae		
	Familie Agonidae	Harnasmannen
Familie Psychrolutidae		
Familie Bathylutichthyidae		
	Familie Cyclopteridae	Snotdolfen
	Familie Liparidae	Slakdolfen
Orde PERCIFORMES	Orde PERCIFORMES	Baarsachtigen
	Familie Centropomidae	
	Familie Chandidae	Glasbaarzen

	Familie Moronidae	
Familie Percichthyidae		
Familie Acropomatidae		
	Familie Serranidae	Zaagbaarzen
	Subfamilie Serraninae	
	Subfamilie Anthiinae	
	Subfamilie Epinephelinae	
	Van deze Subfamilie: Soort <i>Epinephelus lanceolatus</i> ²	
Familie Ostracoberycidae		
	Familie Callanthiidae	
	Familie Pseudochromidae	Dwergzeebaarzen
	Familie Grammatidae	Feeënbaarzen
	Familie Plesiopidae	Rifwachters en Rondkoppen
Familie Notograptidae		
	Familie Opistognathidae	Kaakvissen

Familie Dinopercidae		
Familie Banjosidae		
	Familie Centrarchidae	Zonnebaarzen
	Familie Percidae	Baarzen
	Familie Priacanthidae	Grootoogbaarzen
	Familie Apogonidae	Kardinaalbaarzen
Familie Epigonidae		
Familie Sillaginidae		Witte baarzen
Familie Malacanthidae	Familie Malacanthidae	Tegelvissen
	<i>Genus Malacanthus</i>	
	<i>Genus Hoplolatilus</i>	Tegelvissen
<i>Genus Caulolatilus</i>		
<i>Genus Lopholatilus</i>		
<i>Genus Branchiostegus</i>		
Familie Lactariidae		
Familie Dinolestidae		
Familie Pomatomidae		Blauwe baarzen

Familie Nematistiidae		
	Familie Echeneidae ²	Zuigvissen, Remora's etc.
Familie Rachycentridae		
Familie Coryphaenidae		Goudmakrelen
Familie Carangidae	Familie Carangidae	Horsmakrelen
Genus <i>Alectis</i>		
Genus <i>Alepes</i>		
Genus <i>Atropus</i>		
Genus <i>Atule</i>		
Genus <i>Campogramma</i>		
Genus <i>Carangoides</i>		
Genus <i>Caranx</i>		
Genus <i>Chloroscombrus</i>		
Genus <i>Citula</i>		
Genus <i>Decapterus</i>		
Genus <i>Elagatis</i>		
	Genus <i>Gnathanodon</i> ²	
Genus <i>Hemicaranx</i>		
Genus <i>Lichia</i>		
Genus <i>Megalaspis</i>		
Genus <i>Oligoplites</i>		
Genus <i>Parastromateus</i>		
Genus <i>Parona</i>		
Genus <i>Pseudocaranx</i>		
Genus <i>Scomberoides</i>		

Genus <i>Selar</i>		
Genus <i>Selaroides</i>		
Genus <i>Selene</i>		
Genus <i>Seriola</i>		
Genus <i>Seriolina</i>		
Genus <i>Trachinotus</i>		
Genus <i>Trachurus</i>		
Genus <i>Ulua</i>		
Genus <i>Uraspis</i>		
Familie Menidae		
Familie Leiognathidae		
Familie Bramidae		Zeebramen
Familie Caristiidae		
Familie Emmelichthyidae		
	Familie Lutjanidae ²	Snappers
	Familie Lobotidae	Zeebladvisseren
Familie Gerreidae		Mojarra's
	Familie Haemulidae	Grommers
Familie Inermiidae		

	Familie Sparidae	Zeebrasems
Familie Centracanthidae		
	Familie Lethrinidae	Straatvegers
	Familie Nemipteridae	Valse snappers
Familie Polynemidae		
	Familie Sciaenidae	Ombervissen
Familie Mullidae		Zeebarbelen
Familie Pempheridae		
Familie Glaucosomatidae		
Familie Leptobramidae		
Familie Bathyclupeidae		
	Familie Monodactylidae	Zilverbladvisen
	Familie Toxotidae²	Schuttersvisen
Familie Coracinidae		

Familie Drepanidae		
Familie Chaetodontidae	Familie Chaetodontidae	Koraalvlinders
Genus <i>Chaetodon</i>	Genus <i>Chaetodon</i>	
	Soort <i>Chaetodon aculeatus</i>	
	Soort <i>Chaetodon adiergastos</i>	
Soort <i>Chaetodon argentatus</i>		Zilveren koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon assarius</i>		
Soort <i>Chaetodon aureofasciatus</i>		
	Soort <i>Chaetodon auriga</i>	Oogvlekkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon auripes</i>	
Soort <i>Chaetodon austriacus</i>		Zwartstaartkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon aya</i>	
Soort <i>Chaetodon baronessa</i>		
Soort <i>Chaetodon bennetti</i>		Bennett's koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon blackburni</i>		Bruine koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon burgessi</i>	
	Soort <i>Chaetodon capistratus</i>	Vierogige koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon citrinellus</i>		Citroenkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon collare</i>	Witkraagje
	Soort <i>Chaetodon daedalma</i>	
	Soort <i>Chaetodon declivis</i>	
	Soort <i>Chaetodon decussatus</i>	
Soort <i>Chaetodon dichrous</i>		
	Soort <i>Chaetodon dolosus</i>	
Soort <i>Chaetodon ephippium</i>		
	Soort <i>Chaetodon falcifer</i>	
	Soort <i>Chaetodon falcula</i>	Kegelvlekkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon fasciatus</i>	

	Soort <i>Chaetodon flavirostris</i>	
Soort <i>Chaetodon fremblii</i>		Blauwstreepkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon gardineri</i>	
Soort <i>Chaetodon guezei</i>		
	Soort <i>Chaetodon güntheri</i>	
Soort <i>Chaetodon guttatissimus</i>		Gestippelde koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon guyanensis</i>	
	Soort <i>Chaetodon hoefleri</i>	
Soort <i>Chaetodon humeralis</i>		
	Soort <i>Chaetodon kleinii</i>	Klein's koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon larvatus</i>		Gemaskerde koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon leucopleura</i>	
	Soort <i>Chaetodon lineolatus</i>	Witte koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon litus</i>	
	Soort <i>Chaetodon lunula</i>	Maansikkel koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon madagascariensis</i>	
	Soort <i>Chaetodon marcellae</i>	
Soort <i>Chaetodon marleyi</i>		
	Soort <i>Chaetodon melanotus</i>	
Soort <i>Chaetodon melapterus</i>		
	Soort <i>Chaetodon mertensii</i>	
	Soort <i>Chaetodon mesoleucus</i>	Witborst koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon meyeri</i>		Kolibrikoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon miliaris</i>	
	Soort <i>Chaetodon mitratus</i>	
Soort <i>Chaetodon modestus</i>		
	Soort <i>Chaetodon multicinctus</i>	Hawaii-koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon nigropunctatus</i>		

Soort <i>Chaetodon nippon</i>		
Soort <i>Chaetodon ocellatus</i>		Vinvlek koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon ocellicaudus</i>		
Soort <i>Chaetodon octofasciatus</i>		Achtband koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon ornatissimus</i>		Sierlijke koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon oxycephalus</i>	
	Soort <i>Chaetodon paucifasciatus</i>	
	Soort <i>Chaetodon pelewensis</i>	
Soort <i>Chaetodon plebeius</i>		Tweevlekkige koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon punctatofasciatus</i>	Puntstreepkoraalvlinder
Soort <i>Chaetodon quadrimaculatus</i>		Witvlekkoraalvlinder
Soort <i>Chaetodon rafflesi</i>		Raffle's koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon rainfordi</i>	
Soort <i>Chaetodon reticulatus</i>		
Soort <i>Chaetodon robustus</i>		
	Soort <i>Chaetodon sanctaehelena</i>	
	Soort <i>Chaetodon sedentarius</i>	
Soort <i>Chaetodon selene</i>		
Soort <i>Chaetodon semeion</i>		
	Soort <i>Chaetodon semilarvatus</i>	Gele koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon smithi</i>		
Soort <i>Chaetodon speculum</i>		Zwartvlekkoraalvlinder
Soort <i>Chaetodon striatus</i>		Gestreepte koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon tinkeri</i>	Tinker's koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon triangulum</i>		Triangel koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon trichrous</i>		
	Soort <i>Chaetodon tricinctus</i>	

Soort <i>Chaetodon trifascialis</i>		Chevron koraalvlinder
Soort <i>Chaetodon trifasciatus</i>		Driebandkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon ulietensis</i>	
Soort <i>Chaetodon unimaculatus</i>		Gevlekte koraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon vagebundus</i>	Vagebondkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon wiebeli</i>	
Soort <i>Chaetodon xanthocephalus</i>		Geelkopkoraalvlinder
	Soort <i>Chaetodon xanthurus</i>	Netkoraalvlinder
Soort <i>Chaetodon zanzibariensis</i>		
	Genus <i>Chelmon</i>	Pincetvissen
	Genus <i>Coradion</i>	
	Genus <i>Forcipiger</i>	Pincetvissen
	Genus <i>Hemitaurichthys</i>	
	Genus <i>Heniochus</i>	Wimpelvissen
	Familie Pomacanthidae	Keizervissen
	Genus <i>Apolemichthys</i>	
	Genus <i>Centropyge</i>	Dwergkeizers
	Genus <i>Chaetodontoplus</i>	
	Genus <i>Genicanthus</i>	Lierstaardwergkeizers
	Genus <i>Holacanthus</i>	
	Genus <i>Paracentropyge</i>	
	Genus <i>Pomacanthus</i>	Keizersvissen
	Genus <i>Pygoplites</i>	Pauwkeizervis
Genus <i>Sumireyakko</i>		
	Familie Enoplosidae	
Familie Pentacerotidae		

	Familie Nandidae	Nanderbaarzen
Familie Kyphosidae		
Familie Arripidae		
	Familie Teraponidae	Tijgerbaarzen
Familie Kuhliidae		Rotsbaarzen
Familie Oplegnathidae		
	Familie Cirrhitidae	Koraalklimmers
Familie Chironemidae		
Familie Aplodactylidae		
Familie Cheilodactylidae		
Familie Latridae		
Familie Cepolidae		
	Familie Elasmomatidae	Dwergzonnebaarzen
	Familie Cichlidae	Cichliden

	Familie Embiotocidae	Brandingsbaarzen
	Familie Pomacentridae	Juffertjes
	Familie Labridae	Lipvissen
	van deze Familie Soort <i>cheilinus undulatus</i> ²	Napoleonvis
Familie Odacidae		
Familie Scaridae		Papegaavissen
Familie Bathymasteridae		
Familie Zoarcidae³	Familie Zoarcidae³	
	Genus <i>Zoarces</i>	
Familie Stichaeidae		
Familie Cryptacanthodidae		
	Familie Pholidae	Botervissen
	Familie Anarhichadidae²	Zeewolven
Familie Ptilichthyidae		
Familie Zaproridae		
Familie Scytalinidae		

Familie Bovichthyidae		
Familie Nototheniidae		
Familie Harpagiferidae		
Familie Bathydraconidae		
Familie Channichthyidae		
Familie Chiasmodontidae		
Familie Champsodontidae		
	Familie Pholidichthyidae	Aalgrondels
Familie Trichodontidae		
Familie Pinguipedidae		
Familie Cheimarrhichthyidae		
Familie Trichonotidae		
Familie Creediidae		
Familie Percophidae		

Familie Leptoscopidae		
Familie Ammodytidae		Zandspieringen
	Familie Trachinidae	Pietermannen
Familie Uranoscopidae		Sterrekijkers
	Familie Tripterygiidae	Drievinnige slijmvissen
Familie Dactyloscopidae		
Familie Labrisomidae		
Familie Clinidae		
Familie Chaenopsidae		
	Familie Blenniidae	Slijmvissen
Familie Icosteidae		
	Familie Gobiesocidae	Zuignapgrondels
	Familie Callionymidae	Pitvissen
Familie Draconettidae		
Familie Rhyacichthyidae		

Familie Odontobutidae		
	Familie Eleotridae	Slaapgrondels
	Familie Gobiidae	Grondels
Familie Kraemeriidae		
Familie Xenisthmidae		
	Familie Microdesmidae	Wormgrondels
Familie Schindleriidae		
Familie Kurtidae		
	Familie Ehippidae	Schopvissen
	Familie Scatophagidae	Argusvissen
	Familie Siganidae	Konijnvissen
Familie Luvaridae		
	Familie Zanclidae²	Maskerwimpelvissen
	Familie Acanthuridae	Doktersvissen

Familie Scombrolabracidae		
Familie Sphyaenidae		Baracuda's
Familie Gempylidae		Slangmakrelen
Familie Trichiuridae		Haarstaarten
Familie Scombridae		Makrelen
Familie Xiphiidae		Zwaardvissen
Familie Amarsipidae		
Familie Centrolophidae		Zwarte vissen
Familie Nomeidae		Kwallenvissen
Familie Ariommatidae		
Familie Tetragonuridae		Hoekstaarten
Familie Stromateidae		Grootbekken
	Familie Luciocephalidae	Snoekkopvissen
	Familie Anabantidae	Labyrinthvissen en Klim- baarzen

	Familie Helostomatidae	Zoengourami's
	Familie Belontiidae	Labyrinthvissen en Klimbaarzen
	Familie Osphronemidae	Reuzengourami's
	Familie Channidae	Slangenkopvissen
Orde PLEURONECTIFORMES		Platvissen
Familie Psettodidae		Grootbekbotten
Familie Citharidae		
	Familie Bothidae	Tarbotten en Botten
Familie Achiropsettidae		
	Familie Scophthalmidae	Tarbotten en Botten
Familie Paralichthyidae		Schijnbotten
	Familie Pleuronectidae	Schollen
Familie Samaridae		
	Familie Achiridae	Amerikaanse tongen
	Familie Soleidae	Tongen

	Familie Cynoglossidae	
Orde TETRAODONTIFORMES		
Familie Triacanthodidae		
Familie Triacanthidae		Driestekelvissen
	Familie Balistidae	Trekkersvissen
	Familie Monacanthidae	Vijlvissen
	Familie Ostraciidae	Koffervissen
Familie Triodontidae		Drietanders
	Familie Tetraodontidae	Kogelvissen
	Familie Diodontidae	Egelvissen
Familie Molidae		Maanvissen

¹ De wetenschappelijke naam dient te worden gevolgd bij het vaststellen of een vissoort, -genus, -familie of -orde op de positief- dan wel negatieflijst is opgenomen; de Nederlandse benaming staat bij een aantal soorten ter discussie.

² Aan het houden van de betreffende orde, familie, genus of soort dienen huisvestings- en verzorgingsvoorwaarden (en zonodig voorwaarden ten aanzien van de voeding) te worden gesteld. Deze voorwaarden kunnen per orde, familie, genus dan wel soort worden geformuleerd door de sector (zie ook hoofdstuk 6) en worden voorgelegd aan een deskundigencommissie. Indien deze voorwaarden niet binnen een afgesproken termijn door de sector voor de betreffende orde, familie, genus of soort zijn opgesteld en door een deskundigencommissie zijn getoetst, wordt de betreffende orde, familie, genus of soort aan de negatieflijst toegevoegd.

³ Van de **Familie Zoarcidae** wordt geadviseerd het Genus *Zoarces* op de positieflijst te plaatsen. De overige 45 genera binnen de **Familie Zoarcidae** zijn onbekend bij de leden van de werkgroep. Het advies is om

deze genera op de negatieflijst te plaatsen. De werkgroep is van mening dat het specifiek opsommen van deze 45 bij de experts onbekende genera op de negatieflijst niets toevoegt en laat deze dus bij uitzondering weg.

BIJLAGEN

1. SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEPEN EN DE STUURGROEP

In de werkgroep 'invulling artikel 33 GWWD reptielen en amfibieën' participeerden:

- Dhr. A. Achterkamp, voorzitter Platform Verantwoord Huisdierbezit
- Dhr. A.J. Bom, directeur Reptielenzoo Iguana
- Mevr. J.M. Bom-de Vos, Reptielenzoo Iguana
- Drs. S. Bogaerts, deskundige amfibieën
- Dhr. W.K. Getreuer, directeur Serpo
- Dhr. M. Ernst, voorzitter Tilburgese Terrarium Vereniging
- Dr. Ir. W.L. Jansen, deskundige diervoeding
- Dhr. W.J.G.R. Luijff, toehoorder namens de Dierenbescherming
- Dr. A. Ploeg, toehoorder namens Dibevo
- Drs. B.J.G.M Smoors, voorzitter Lacerta
- Dhr. H.A. Zwartepoorte, Hoofd dierv verzorging Diergaarde Blijdorp

De werkgroep werd voorgezeten door mr. drs. H. Lommers, adjunct-secretaris van de Raad voor Dierenaangelegenheden.

In de werkgroep 'invulling artikel 33 GWWD vissen' participeerden:

- De heer A. Achterkamp, namens het Platform Verantwoord Huisdierenbezit te Barneveld
- De heer ir. E. Bruins, curator Dierentuin Artis te Amsterdam
- Mevrouw dr. ir. O.L.M. Haenen, hoofd van het vis- en schelpdierlaboratorium bij CIDC-Lelystad te Lelystad
- De heer dr. ir. W.L. Jansen, voorzitter van het European Zoo Nutrition Centre te Amsterdam
- De heer W. Luijff, namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag
- De heer dr. H. Nijssen, oud-conservator van het Zoölogisch Museum Amsterdam te Amsterdam
- De heer Prof. J.W.M. Osse, em. hoogleraar Experimentele Dierkunde bij Wageningen UR
- De heer dr. A. Ploeg, namens de Vereniging Landelijke Organisatie Dibevo te Amersfoort

- De heer drs. A.J.P. Raat, directeur van de Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij te Nieuwegein
- De heer A.G.W. Woeltjes, namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag

De werkgroep werd voorgezeten door mevrouw ir. M. van Dijk, wetenschappelijk medewerkster van de Raad voor Dierenaangelegenheden en mevrouw dr. drs. I.D. de Wolf, secretaris van de Raad voor Dierenaangelegenheden.

De stuurgroep 'invulling artikel 33 GWWD' bestond uit:

- De heer A. Achterkamp, voorzitter van Platform Verantwoord Huisdierenbezit, Barneveld
- De heer J.Th. de Jongh, voorzitter van Vereniging Landelijke Organisatie Dibevo te Amersfoort
- De heer prof. dr. F.J. van Sluijs, voorzitter van de Hoofdafdeling Geneeskunde van Gezelschapsdieren van de Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht te Utrecht
- De heer P.J. Vingerling, senior beleidsmedewerker van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag (inmiddels niet meer werkzaam bij de Dierenbescherming)

2. DIERSOORTEN WAARVAN HET HOUDEN MAATSCHAPPELIJK MINDER OF ONAANVAARBAAR WORDT GEACHT

De Raad is van mening dat het houden van een aantal diersoorten maatschappelijk minder aanvaardbaar is daar deze diersoorten in geval van ontsnapping inheemse soorten kunnen verdringen (faunavervalsing) of omdat deze dieren al dan niet in gevangenschap een gevaar kunnen opleveren voor de gezondheid van mensen.

In principe kunnen alle exotische diersoorten, die zich kunnen handhaven in gematigde klimaten op het noordelijk en zuidelijk halfrond, een gevaar vormen voor de inheemse fauna. De lijst van in Nederland in de natuur waargenomen en zich reproducerende exotische dieren breidt zich gestaag uit.

De Raad wijst er overigens op dat een aantal diersoorten, die als 'pestsoort' in Nederland begonnen zijn, inmiddels tot de Nederlandse fauna gerekend wordt. Van de op dit moment als Nederlandse soorten aangemerkte zoetwatervissen is meer dan een derde oorspronkelijk als invasieve soort begonnen.

3. OVERZICHT VAN PUBLICATIES

Onderstaand overzicht betreft de publicaties van de Raad vanaf 2002. Een overzicht van eerdere door de Raad uitgebrachte adviezen kan worden opgevraagd bij het secretariaat van de Raad of is te vinden op www.raadvoordierenaangelegenheden.nl.

PUBLICATIES IN 2004:

- RDA 2004/01 Dierziektebeleid met draagvlak - Advies over de bestrijding van zeer besmettelijke dierziekten; deel 2 - Onderbouwing van het advies
- RDA 2004/02 Herinrichting van het distributie- en kanalisatiesysteem van diergeneesmiddelen in Nederland
- RDA 2004/03 Negatief- en positieflijst voor reptielen, amfibieën en vissen ter invulling van artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

PUBLICATIES IN 2003:

- RDA 2003/01 Advies omtrent dierziekten en zoönosen, waarvoor hobbymatig gehouden dieren vatbaar zijn en als drager kunnen fungeren, die een bedreiging kunnen vormen voor de gezondheid van mensen en bedrijfsmatig gehouden dieren en die in het kader van grote bestrijdingscampagnes relevant zijn
- RDA 2003/02 Wet- en regelgeving omtrent hobbydieren
- RDA 2003/03 Mogelijke dierenwelzijnproblemen in de paardenhouderij
- RDA 2003/04 Zorgen voor je paard
- RDA 2003/05 Criteria voor dodingsmethoden voor paling en meerval
- RDA 2003/06 Het doden van drachtige grote landbouwhuisdieren
- RDA 2003/07 Negatief- en positieflijst voor zoogdieren en vogels ter invulling van artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren
- RDA 2003/08 Dierziektebeleid met draagvlak - Advies over de bestrijding van zeer besmettelijke dierziekten; deel 1 - Advies

Jaarverslag 2002

PUBLICATIES IN 2002:

- RDA 2002/01 Minimum welzijnseisen tijdens bestrijdingscampagnes
- RDA 2002/02 Fokken met recreatiedieren (1)
- RDA 2002/03 Fokken met recreatiedieren (2)
- RDA 2002/04 Advies aan de Directeur Landbouw van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij inzake een plan van aanpak voor de bestrijding van aangeboren afwijkingen bij katten
- RDA 2002/05 Een toetsingskader en toelatingsprocedure voor aanwijzing van nieuwe voor productie te houden vissoorten